

PUIDUTÖÖ VIIPEKEELE PILTSÕNASTIK

2010

Kadri Mölder, Tarmo Kalmann, Õnne Žuravljova

Puidutöö viipekeele piltsõnastik

Astangu 2010

Kadri Mölder, Tarmo Kalmann, Õnne Žuravljova

SISUKORD

Sissejuhatus

ÜLDINE

- 6. Abilaud
- 7. Detail
- 8. Kahvelkäru, rokla
- 9. Kuju
- 10. Puidutöö
- 11. Puidutöölaud
- 12. Puidutöötleja
- 13. Toorik

KUJU ELEMENDID

- 14. Kant
- 15. Kõrgus
- 16. Külg
- 17. Laius
- 18. Läbimõõt
- 19. Ots
- 20. Paksus
- 21. Pikkus
- 22. Serv
- 23. Tapp

MATERJALID

- 24. Lakk
- 25. Liim
- 26. Pahtel
- 27. Peits
- 28. Puit
- 29. Värv
- 30. Õli

KINNITUSVAHENDID

- 31. Kruvi
- 32. Nael
- 33. Teip, kleeplint
- 34. Tüübel

LÕIKURID

- 35. Frees
- 36. Lihvpaber
- 37. Luisk, tahk
- 38. Puur
- 39. Saeketas

MÕÕTMINE JA MÄRKIMINE

- 40. Joonis
- 41. Joonlaud

- 42. Mõõdulint
- 43. Naaskel
- 44. Nihik
- 45. Nurgik
- 46. Rööbits
- 47. Sirkel
- 48. Šabloon
- 49. Visand, vaba käe joonis

KAITSEVAHENDID

- 50. Kaitseprillid
- 51. Kõrvaklapid
- 52. Respiraator, tolumumask

KÄSITÖÖRIISTAD

- 53. Akutrell
- 54. Kaapleht
- 55. Kruvits
- 56. Lihvklots
- 57. Mutrivõti
- 58. Nuga
- 59. Pahtlilabidas
- 60. Pintsell
- 61. Surukruvi
- 62. Tangid
- 63. Vasar

ELEKTRILISED KÄSITÖÖRIISTAD

- 64. Elektriline kandiümmardamise frees
- 65. Elektriline käsifrees, ülafrees
- 66. Elektritrell
- 67. Käsilihvik, lihvmasin
- 68. Läätsüübli pesafrees
- 69. Plaattüübli pesafrees

PUIDUTÖÖTLEMISE PINGID

- 70. Freespink
- 71. Jõhvsaagpink
- 72. Järkamissaagpink
- 73. Ketassaagpink, saagpink
- 74. Liimpress
- 75. Lintsaagpink
- 76. Paksushöövelpink
- 77. Puurpink
- 78. Rihthöövelpink
- 79. Treipink

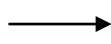
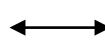
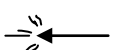
SISSEJUHATUS

Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskuses on puidutööd õpetatud alates 1996 aastast.

Huvi puidutöö vastu on noormeestel suur – nii on selle aja jooksul oskusi ja teadmisi omandanud keskuses paljude erinevate vajadustega õppijaid. Nende erivajadusi arvestades on loodud sobiv õpikeskkond – kvaliteetse sisustusega puidutöökojad, professionaalsed õpetajad, kohandatud õpetamismetoodikad, tõlge viipekeelde, erinevate spetsialistide (sh logopeedi) toetus nii individuaalselt kui õppetöö ajal. Vajadus käesoleva sõnastiku järele tekkis praktilises töös erinevate puidutöö õppijatega, eelkõige kurtide noormeestega. Töö nendega on innustanud tegema pikaajalist koostööd sõnastiku koostamisel nii logopeedi, viipekeeletõlke, puidutööõpetajaid kui praegu keskuses õppivaid kurte noormehi.

Koos puidutööõpetajate ja viipekeeletõlkidega on valitud puidutöös kasutusel olev baassõnavara – käsitööriistade, puidutöötlemise pinkide, erinevate materjalide jmt nimetused. Valiku tegemisel on lähtutud eelkõige sellest kui võrd kasutatav ja vajalik ese/sõna puidutöös on. Sõnade visualiseerimiseks on tehtud fotod Astangu keskuse puidutöökodades olemas olevatest esemetest, mis annab õppijale suurema võimaluse õppimise ajal eset ära tunda. Erinevate teemade all on sõnad esitatud tähestikulises järjekorras.

Koostöös viipekeeletõlkidega on valminud fotod viibete kohta. Nooled tähistavad käte ja/või sõrmede liikumise suunda. Noolte tähendused on järgmised:

- Käe või sõrmede liikumistee
- Liigutus noole suunas 2 korda
- Korduv edasi-tagasi liigutus
- Lühike korduv noolesuunaline liigutus
- Liigutuse ajal koondatakse sõrmeotsad kokku
- Külgsuunas edasi-tagasi võnkumine
- Liikumine suunaga alla samal ajal keerates
- Löök (ehk nips)

Viibete fotode valikul on arvestatud Astangu keskuse kurtide õppijate poolt tegelikult kasutatava viipekeelega. Nii pole näiteks *Elektriline kandiümdamise frees* puhul lisatud fotosid viibetest *elekter ja kandiümdamine* või nt *rihthöövelpink* puhul fotot viibest *pink*. Valdavalt on kasutatud tegelikult käibel olevaid viipemärke, mitte eesti keele järgset sõnasõnalist viiplemist (sõnale vastab viipemärk).

Enamasti tähistab viipemärk nii tegevust kui eset. Üksikud viipemärgid tähistavad ka ainult eset, mitte tegevust. Paaril korral on pakutud valikuks kaks erinevat viibet. Sel juhul on viibete vahel sõna „või“.

Sõnastiku sõnalise osa puhul on lähtutud kõnest, sellest missuguseid sõnu ja vorme õppija töötamisel oma igapäevases kõnes mõistma ja kasutama peab. Iga esemepildi kohale on kirjutatud eseme nimetus. Kui eset kasutatakse mingil moel, siis on pildi all tegevust väljendav sõna algvormis (ma-vormis) ja selle järel sama tegevus mina-vormis. Viimane on tõenäoliselt üks enim kasutatavatest sõnavormidest. Samuti on tegevust väljendavate sõnade harjutamiseks ja kinnistamiseks hea võte oma tegevuse kommenteerimine – *mina saen, mina liimin, mina puurin jne*.

Õppija jaoks on esmatähtis õpetaja või juhendaja selgituste, juhtnööridest ja korraldustest aru saamine. Näiteks *Märgi toorikule pikkus 5 cm. Puuri ava läbimõõduga 6 mm. Ümarda kandid. Seda võimaldab enamasti ka sõna tüve äratundmine ja mõistmine. Olemasolevaid sõnavorme kasutades on võimalik piisavalt hästi end väljendada, samuti küsida täpsustusi (nt kuidas ma ?; millal ma värvin;; kas ma pean enne teritama? jne).*

Mõistmist toetab oluliselt töövõtete praktiline ette näitamine. Samuti on väga oluline korralduste pikkus – mida lühem ja lihtsam, seda kergem aru saada.

Mitmed puidutöös kasutatavad töövahendid ja masinad on väga pikkade liitsõnaliste nimetustega nt *järkamissaagpink, paksushöövelpink, elektriline kandiümdamise frees*, jt. Pikad ja keerukad sõnad on lugemise lihtsustamiseks liigendatud osadeks, osad ühendatud – märgiga nt *järkamis-saag-pink; lääts-tüübli pesa-frees*.

Materjali teine osa on mõeldud kõneprobleemidega **õppijatega individuaalseks tööks**. Eraldi kaartidel on pilt, nimisõna ja tegusõna. Nendega on võimalik toetada ja arendada õppija puidutööga seotud kõnet erinevatel viisidel. Kasutada saab lugemist, sobitamist, nimetamist, sõnapaaride või lausete moodustamist, tegusõnade kasutamist erinevas ajas (minevik, olevik, tulevik), küsimuste moodustamist, vajadusel kirjutamist. Lisaks on logopeedil koos sobivate artikulatsiooniparaadi harjutustega võimalik harjutada sõnade selgemat hääldust.

Lõpetuseks tänan kõiki sõnastiku koostamisel kaasa aitajaid – puidutöö õpetajaid/juhendajaid Tarmo Kalmanni, Ants Tarrastet, Mihhail Karpenkot, Margus Sildret ja Margus Koolmet, viipekeeletõlki Örne Žuravljovat, puidutöö õppijaid Lauri Noormetsa, Ken Laatsi, Daniel Vallit ja Martin Viljasaart ja arvutiõpetaja Aivar Joont, kes juhendas noormehi materjali vormistamisel.

Loodan, et Puidutöö viipekeeletõlksõnastik pakub kasutajatele samapalju rõõmu kui tegijatele selle valmimine. Loovust selle kasutamisel!

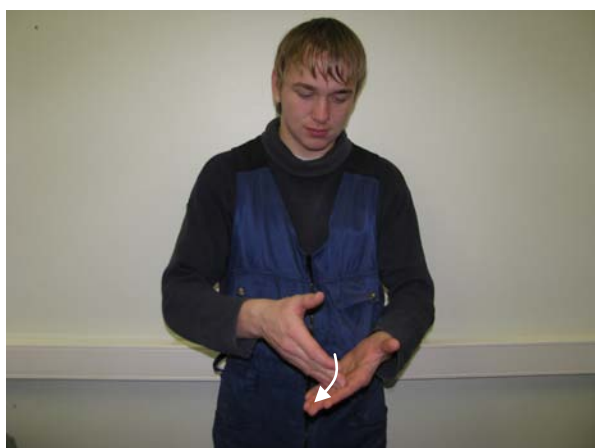
Lugupidamisega

Kadri Mölder
Logopeed

ABILAUD

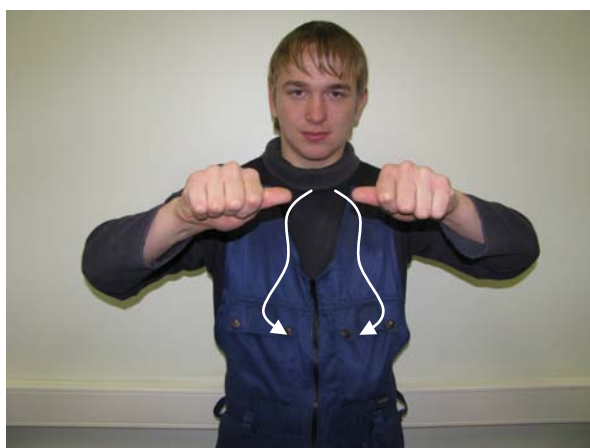
DETAIL

KAHVEL-KÄRU, ROKLA

KUJU

PUIDUTÖÖ

PUIDUTÖÖ-LAUD

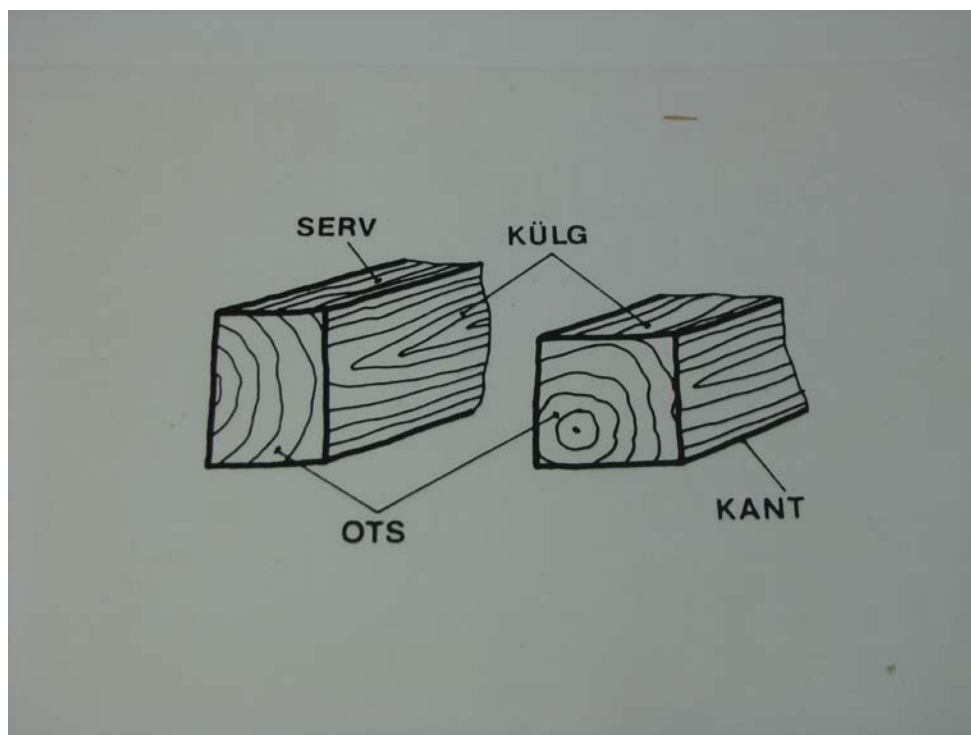
PUIDUTÖÖTLEJA

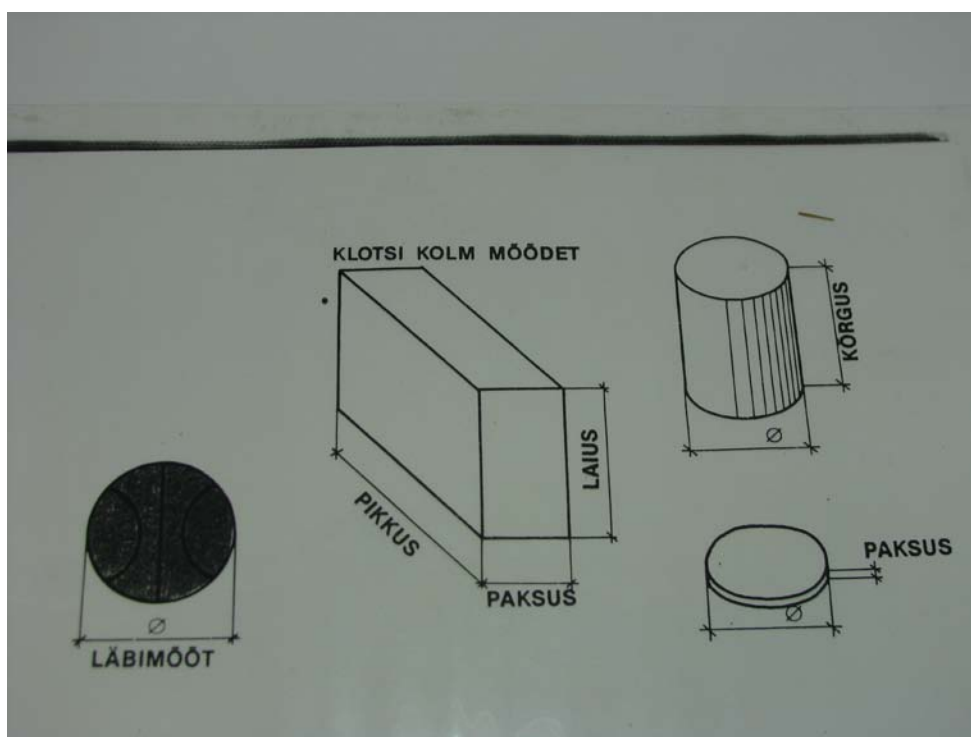
TOORIK

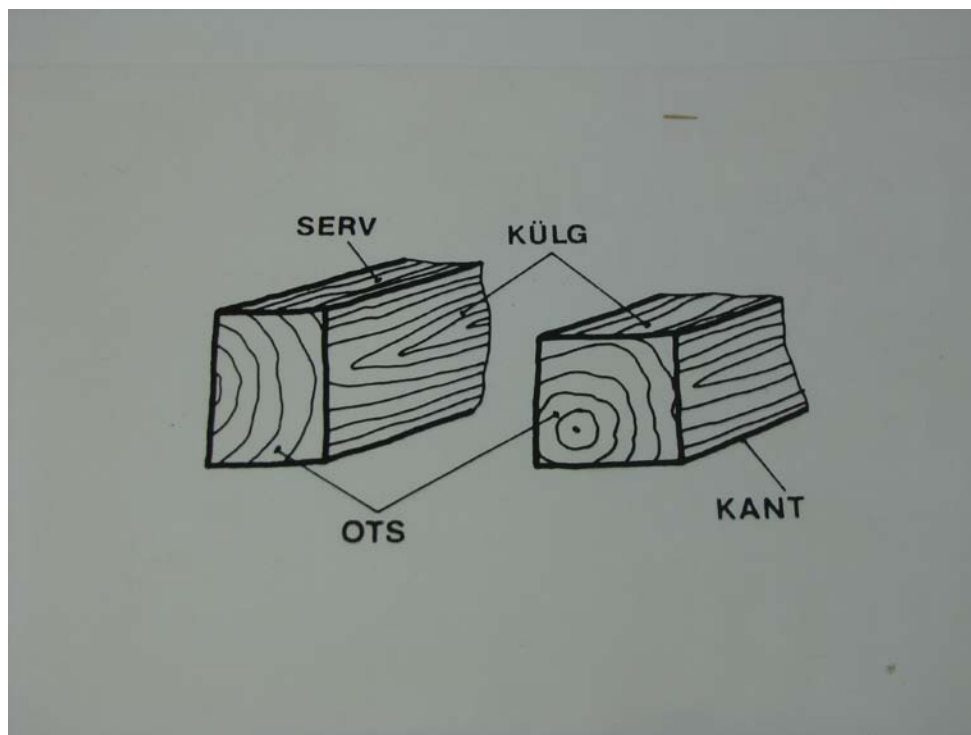
KANT

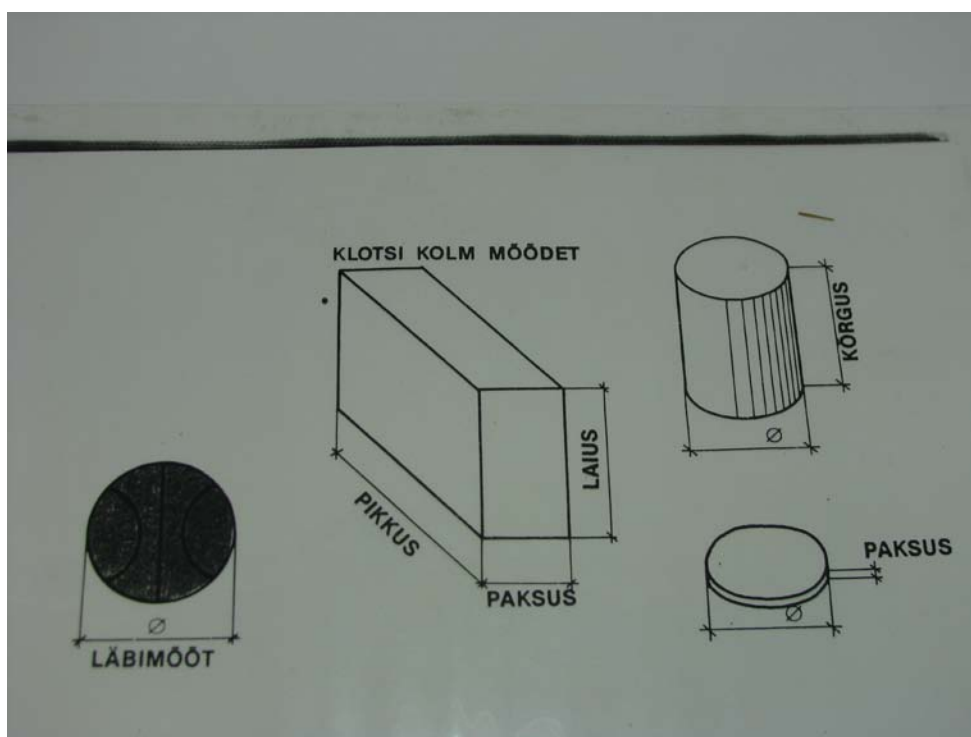
KÕRGUS

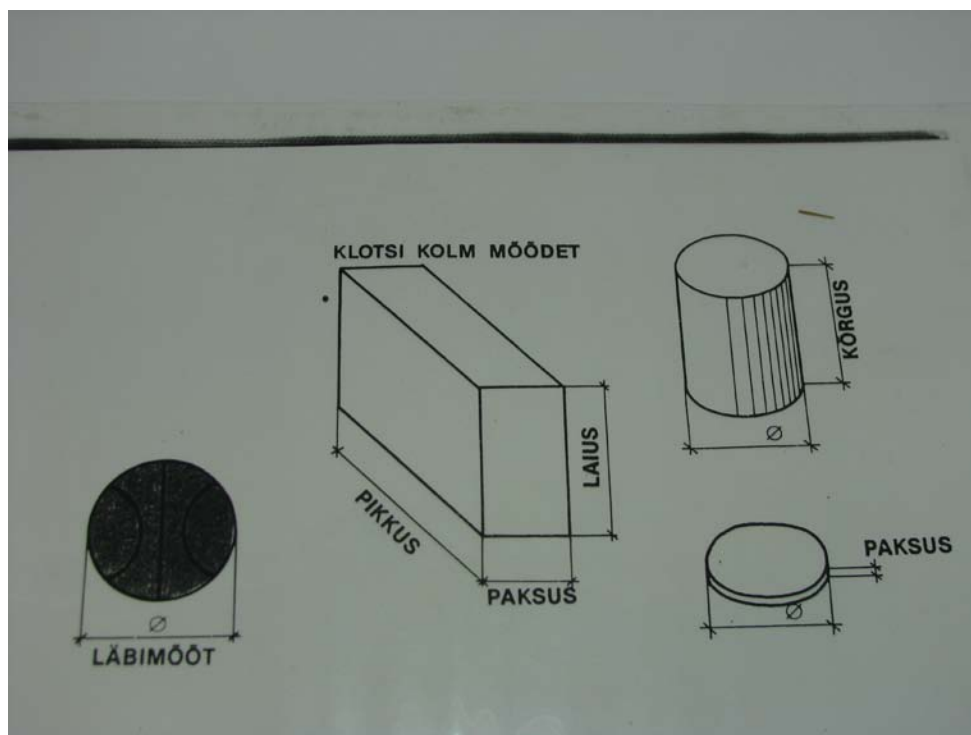
KÜLG

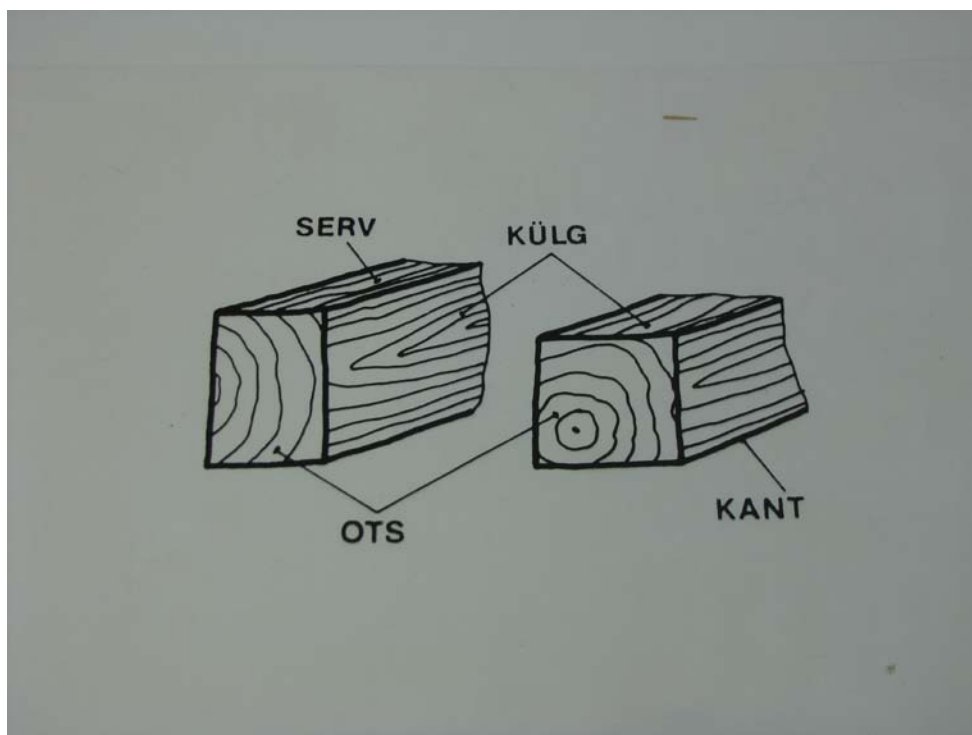
LAIUS

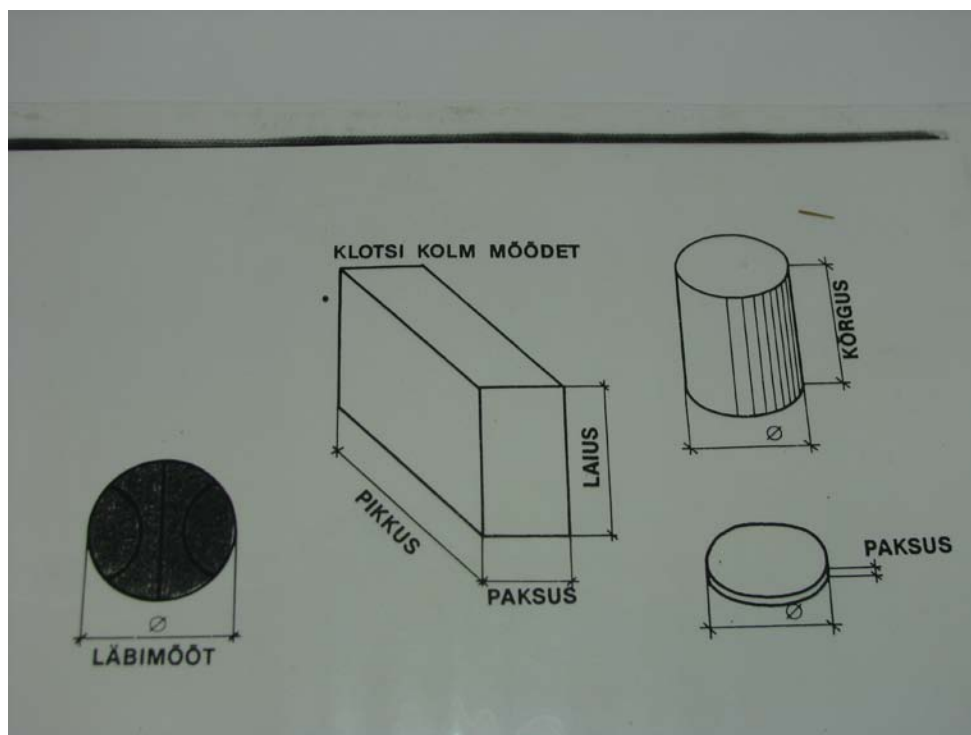
LÄBIMÕÕT

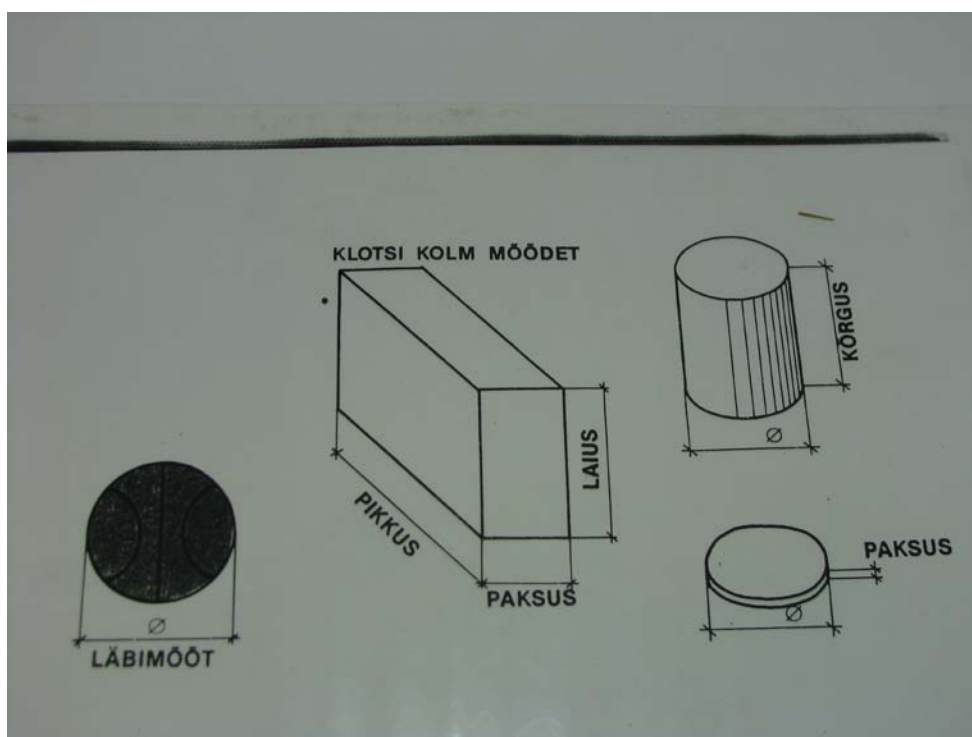
OTS

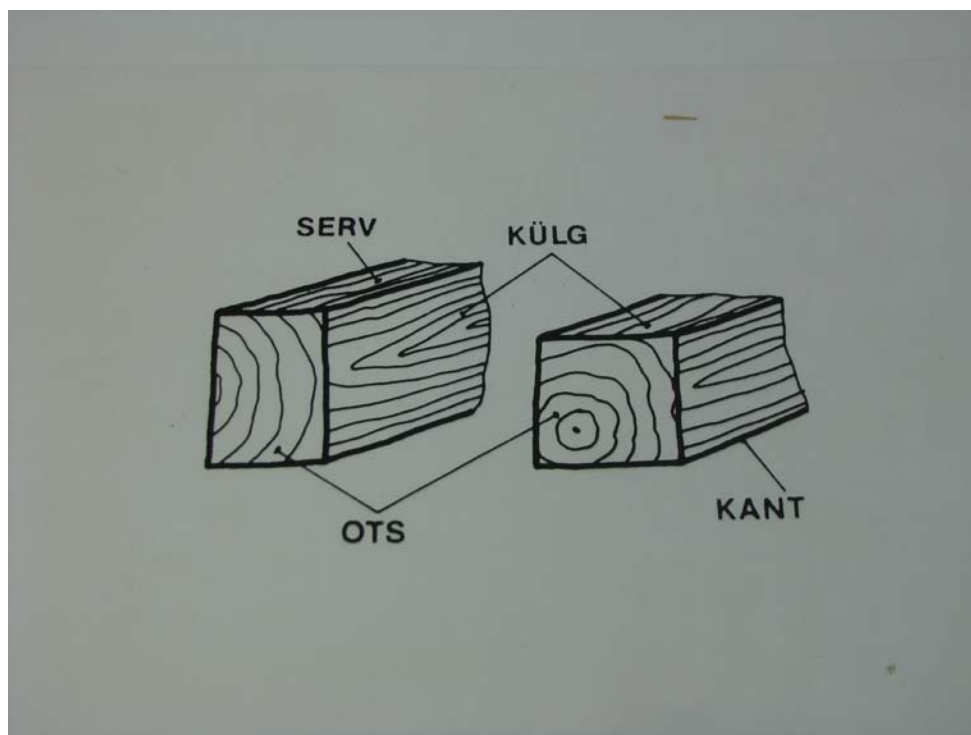
PAKSUS

PIKKUS

SERV

TAPP

LAKK

LAKKIMA / LAKIN

LIIM

LIIMIMA / LIIMIN

PAHTEL

PAHTELDAMA / PAHTELDAN

PEITS

PEITSIMA / PEITSIN

PUIT

VÄRV

VÄRVIMA / VÄRVIN

ÕLI

ÕLITAMA / ÕLITAN

KRUVI

NAEL

TEIP, KLEEPLINT

TEIPIMA / TEIBIN KINNI

TÜÜBEL

VÕI

FREES

FREESIMA / FREESIN

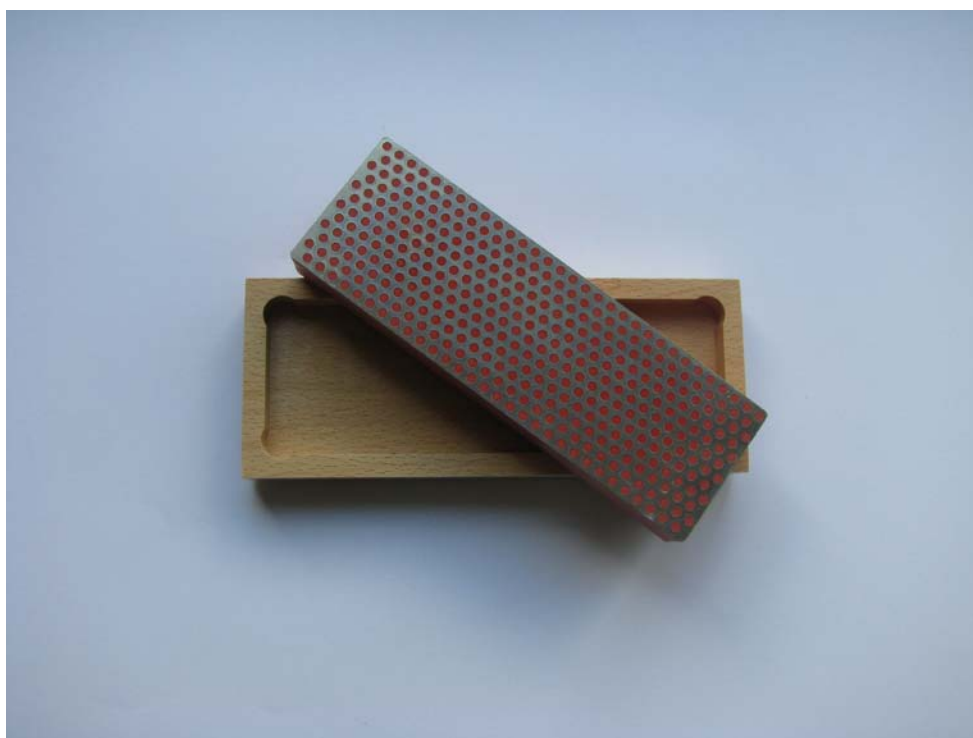
LIHV-PABER

LIHVIMA / LIHVIN

LUISK, TAHK

TERITAMA / TERITAN

PUUR

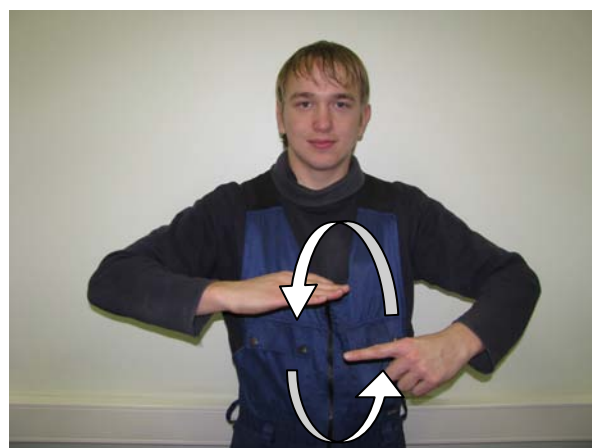
PUURIMA / PUURIN

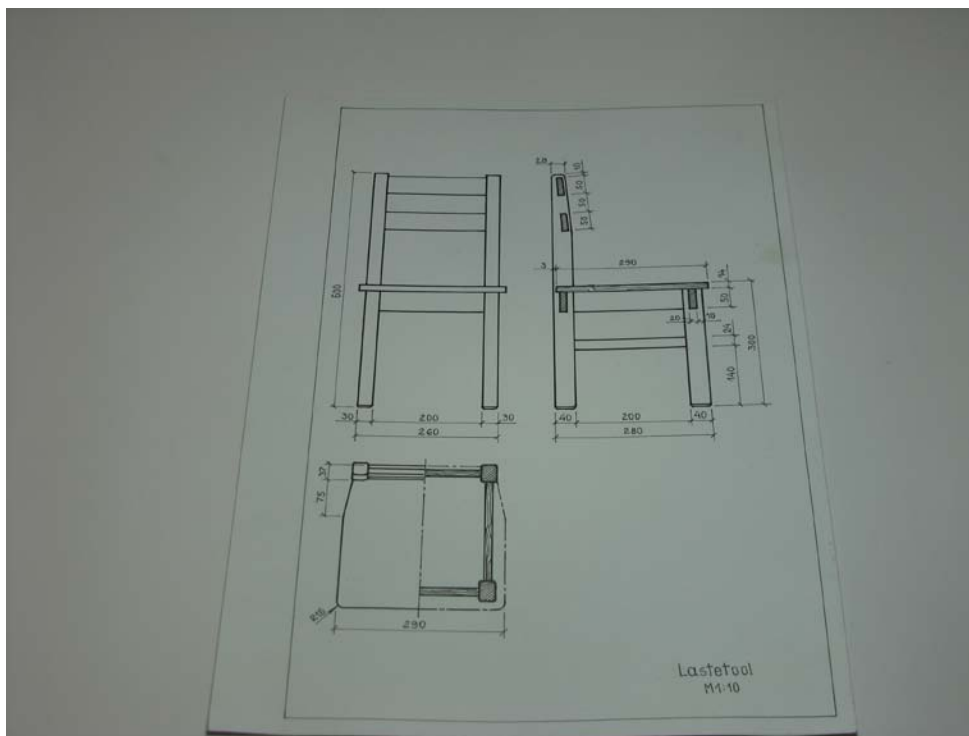
SAEKETAS

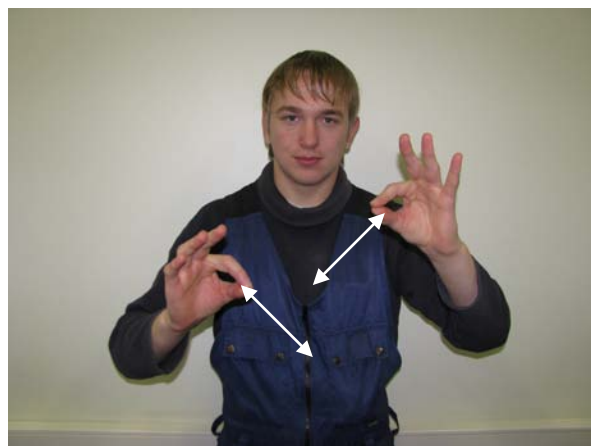
SAAGIMA / SAEN

JOONIS

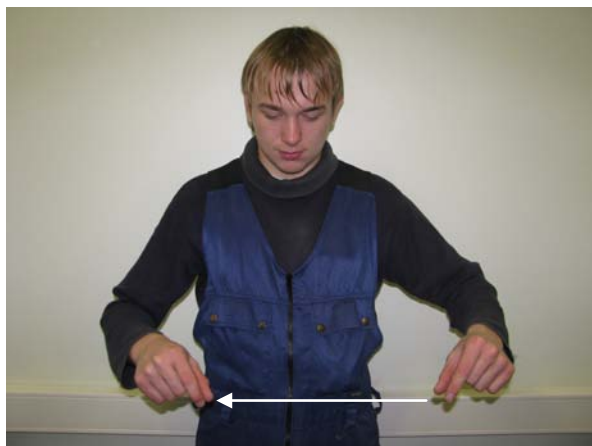
JOONESTAMA / JOONESTAN

JOONLAUD

MÕÕTMA / MÕÕDAN
JOONT TÕMBAMA / TÕMBAN JOONT

MÕÕDU-LINT

MÕÕTMA / MÕÕDAN

NAASKEL

MÄRKIMA / MÄRGIN

NIHIK

MÕÕTMA / MÕÕDAN

VÕI

NURGIK

MÄRKIMA / MÄRGIN

NURKI KONTROLLIMA/ KONTROLLIN NURKI

RÖÖBITS

MÄRKIMA / MÄRGIN

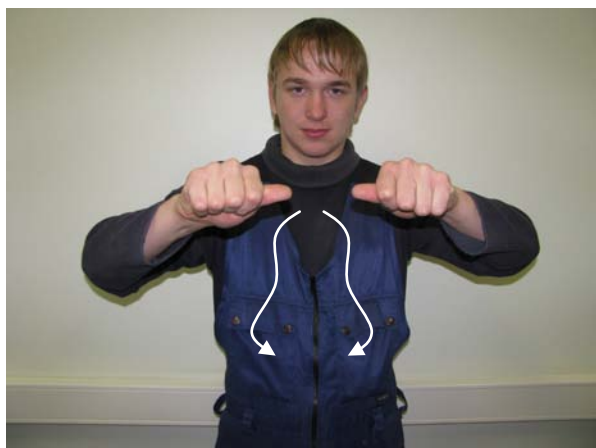
SIRKEL

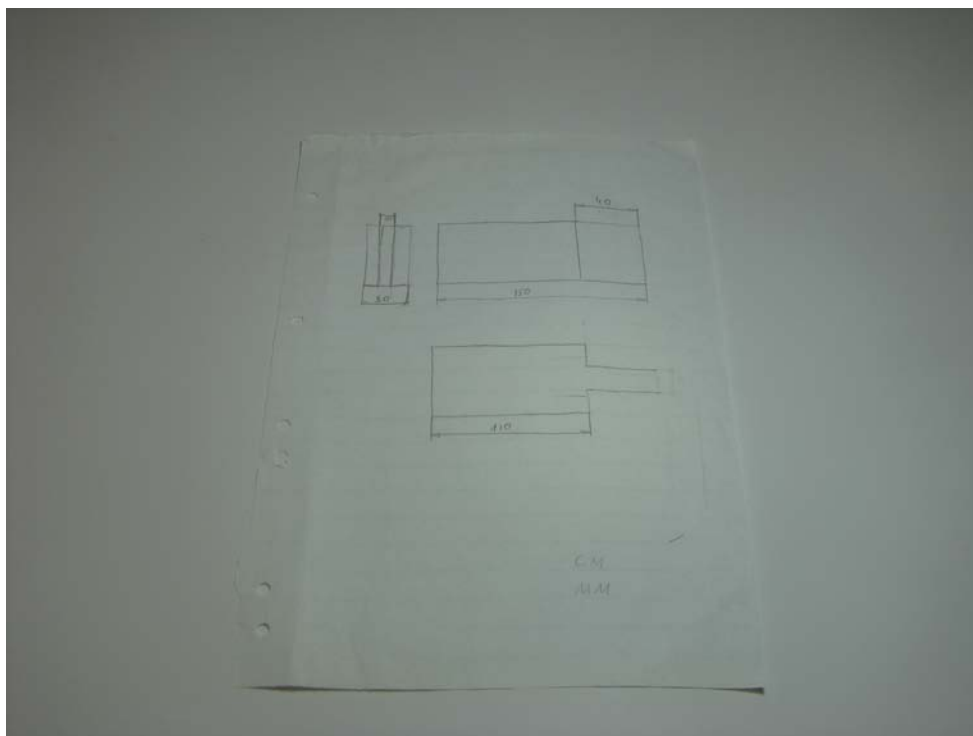
JOONESTAMA / JOONESTAN

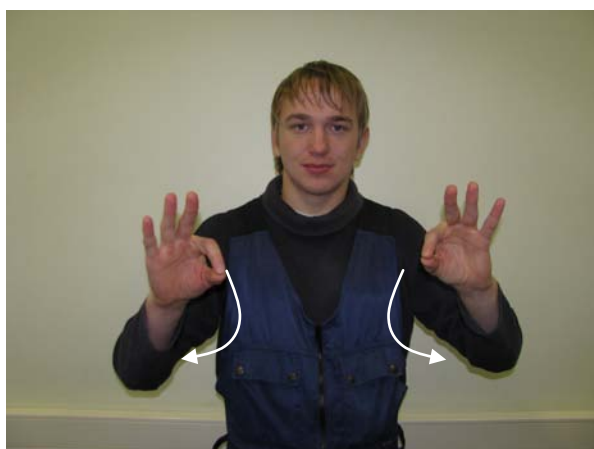
ŠABLOON

VISAND, VABA KÄE JOONIS

JOONESTAMA / JOONESTAN
VISANDAMA / VISANDAN

KAITSE-PRILLID

KÕRVA-KLAPID

RESPIRAATOR, TOLMU-MASK

AKU-TRELL

PUURIMA / PUURIN

KAAPLEHT

SILUMA / SILUN

KRUVITS

KEERAMA / KEERAN

LIHV-KLOTS

LIHVIMA / LIHVIN

MUTRI-VÕTI

KEERAMA / KEERAN

NUGA

VESTMA / VESTAN
LÕIKAMA / LÕIKAN

PAHTLI-LABIDAS

PAHTELDAMA / PAHTELDAN

PINTSEL

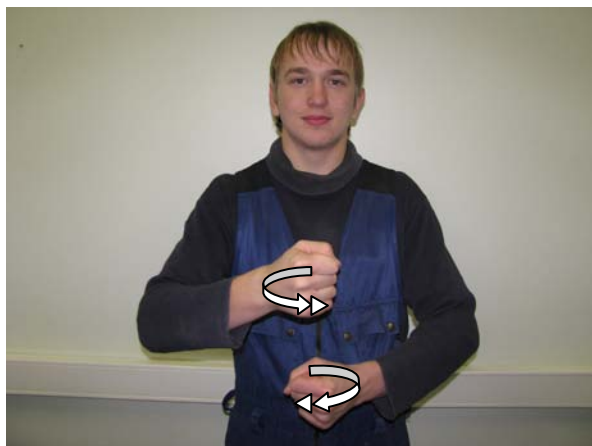
VÄRVIMA / VÄRVIN
LAKKIMA / LAKIN

SURU-KRUVI

KINNITAMA / KINNITAN
SURVESTAMA / SURVESTAN

TANGID

PITSITAMA / PITSITAN

LÕIKAMA / LÕIKAN

KINNI HOIDAMA / HOIAN KINNI

VÕI

VASAR

VASARDAMA / VASARDAN

NAELUTAMA / NAELUTAN

LÖÖMA / LÖÖN

ELEKTRILINE KANDI-ÜMARDAMISE FREES

FREESIMA / FREESIN

ELEKTRILINE KÄSI-FREES, ÜLA-FREES

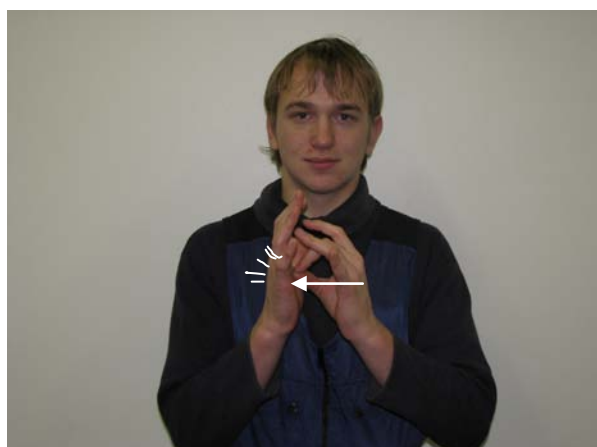
FREESIMA / FREESIN

ELEKTRI-TRELL

PUURIMA / PUURIN

KÄSI-LIHVIK, LIHV-MASIN

LIHVIMA / LIHVIN

LÄÄTS-TÜÜBLI PESA-FREES

FREESIMA / FREESIN

PLAAT-TÜÜBLI PESA-FREES

FREESIMA / FREESIN

FREES-PINK

FREESIMA / FREESIN

JÕHV-SAAG-PINK

SAAGIMA / SAEN

JÄRKAMIS-SAAG-PINK

SAAGIMA / SAEN
JÄRKAMA / JÄRKAN

KETAS-SAAG-PINK, SAAG-PINK

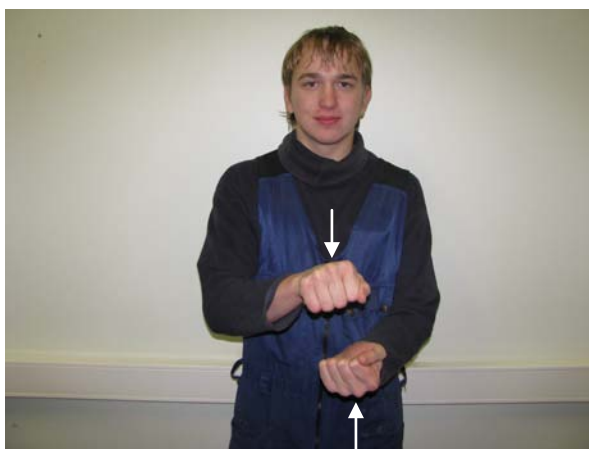
SAAGIMA / SAEN

LIIM-PRESS

LIIMIMA / LIIMIN

LINT-SAAG-PINK

SAAGIMA / SAEN

PAKSUS-HÖÖVEL-PINK

HÖÖVELDAMA / HÖÖVELDAN

PUUR-PINK

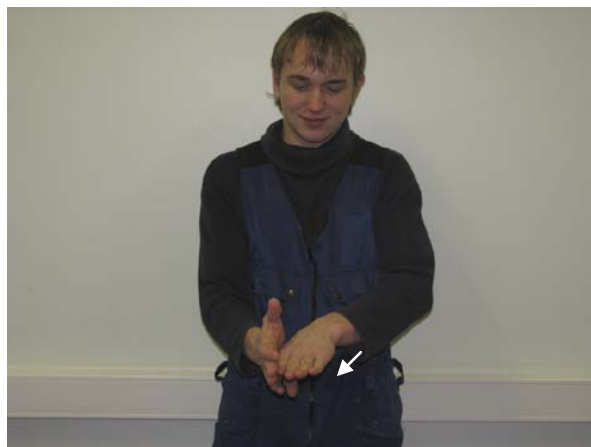
PUURIMA / PUURIN

RIHT-HÖÖVEL-PINK

HÖÖVELDAMA / HÖÖVELDAN

TREI-PINK

TREIMA / TREIN

